

Womhaj Bóh!

Cyfrlo 4.
26. januara

Četnik 6.
1896.

Szerbike njedzelske łopjenka.

Wudawaju Ɣo kóždy kobotu w Smolerzje kniħiczišcezetu w Budyšcinje a Ɣu tam dostacź sa šchwórtlétu wchodpłatu 40 w.

3. njedzela po tšjoch kralach.

Šwét a tšhešczijanstwo.

Brajicź Ɣo njemóže, so ma tšhešczijanstwo w našchim czaħu w Ɣwécze wulku nahladnošcź. To pať wina tšhešczijanstwa njeje, kotrej wérne je a wostanje, ale wina tšhešczijanow, kotšiz Ɣu Ɣwoju wéru tať daloko ponizili. Wésto teħo, so bychu Ɣwétej pokasali, kajte kraħne plody tšhešczijansta wéra njeħe a na tajte wašhnje, tať prénje tšhešczijanste woħady, Ɣwét pschešwédczili wo waħnošczi tšhešczijanstwa, jich najwjazy tšhešczijanow hinať žiwnych njeje hať Ɣwét. Šdnź dyrbi tšhešczijansta wéra Ɣwét pichewinycź, potom dyrba wérjazy hinašchi bycź hať Ɣwét. To japoschtol Pawol Rom. 12, 17—21 w tšjoch kručach dopofasa.

1. Šwét je czešczelakomny; tšhešczijenjo, budźcze ponizni! Njedzerźcze Ɣo Ɣami ja mudrych! Kelto tať mjenowaneje idźelanosťcze je Ɣame wumyhlenje a polojećnošcź! Niz tať by tón, kotryź ja wédomosťczu pyta, a Ɣwoje snajomnosťcze pschisporja, poroť saħlužit — na žane wašhnje, ale woprawdźe mudry bycź, je něšto druge, hať Ɣo ja mudreħo dźerźecź. To poħleńšche s wjetšche mjenje wobdarjeni cžinja, kotšiz wjele powjedaja, so by Ɣo šdato, tať bychu wjele wjedźeli — a tola nicźo njewjedźa; mudracźtojo, kotšiz chzedźa wšchudźom Ɣobu rěcźecź, runjeź bychu mudrišchi byli, hdy bychu mjelcželi; polojećni, kotšiz Ɣu Ɣuano do mudrych knihow nuts pohladali a nětko se Ɣwojej nješrosymjenej mudrosťczu Ɣebje a Ɣwojich Ɣobucźlowjetow cžwiluja. Najdźiwnišcho Ɣo

poħlucha, hdyź tućzi „mudri“ wo naboźnych wězach powjedaja. Braj jim něšto wo bibliji, woni Ɣu mudrišchi hať japoschtoli a profetojo. Braj jim něšto wo wěcźnych myħlach Wožich, jich myħle Ɣo jim wjele lěpsche šdadźa; dopokať jim twoju wéru, woni maja Ɣo sa Ɣamnych mudrych a tebje do ħlupnych licza. Ɣo jich myħli wjazy doħho njetraje, hdyź budźe Ɣo psched jich mudrosťczu a rosjaħnjenošcźu ħhuda tšhešczijansta wéra šhubicź, tať mħla psched Ɣlónčkom a hdyź budźe rošom Ɣwoje doħycze dźerźecź nade wšhitkej ħluposťczu a cžemnosťczu saħdženych cžaħow. — Šchecziwo taťtemu nadutemu wašhnju a hordwojci móže Ɣo jenoź napominacź: tšhešczijenjo, budźcze ponizni! Wopomńcze: Našche pšnacze je po kruču a Ɣo molicź je cžlowjecźnje. Čłowjet drje ma Ɣwoje myħle, ale Bóh tola wšhitto wodźi. Njebudźcze tať hordzi, so se Ɣwjateħo piħma bšjste pšnacze a prawu mudrosťcź nawukuncź njeħacze. Luther chzyħe w Ɣwojich poħlednich lětach pschezo ħišcze ponizny wucźomnit kateħizma wostacź. Niz to, šchtoź mašch w ħłowje wjedźenja, ale šchtoź Ɣu s wutrobu, waħnošcź cžlowjeka wucźini. Poniznošcź wutrobu je najlěpscha idźelanosťcź. Niz mudrosťcź piħmatwucźenych a farisejštich je Ɣwét wumohła, ale poniznošcź Šchryštufowa. Niz mudrosťcź starnych mudrych Ɣo dženħnišchi džen na Ɣwécze pschpowjeda, ale wucźba japoschtola, kotryź Ɣo Ɣam najprěńšcheħo bjes ħrěšnikami mjenowasche.

2. Šwét je šwadniwy! tšhešczijenjo budźcze cžicheje myħle! Šeli móžno, tať wjele hať na wať je, dħa dźerźcze měr se wšchěmi ludźimi.

To pschezo móžno njeje, mjenujzy tehdom niz, hdyž bo wo bójstu czescz a wernoscż jedna pscheczimo njepscheczestim nadpadani. Subjenty je tón kschesczian, kotryž, so by mēr mēl, swoje pschewēdczenje wērny hanicz dawta, a t temu mjelczi. Subjenty by to předar byl, kotryž, so bebi njeby njepscheczestwa nacżinił, na hrēchi we wořadze njespomina. Mało smužitny hospodar by to byl, kotryž, so njeby swojich domjazych rořhnēwat, w swojim domje ste czērpi. W tajkich padach bo njebmjesch bojecz wustupicz.

Alle hdy je móžno, mēr dżerżecz? Hdyž bo wo wořobu a czescz człowjekow bjes kōbu jedna. Potom je mēr tajke wulke kubo, so ty sam wot bo niczo czinicż njebmjesch, sčtož by jednotu kařno! A hdyž twój bliźschi mēr łama, „hdyž ste jasyki kałaja“, potom njesapłacz ste se sčm. A czomu by dha hewat kschesczian, hdyž niz teź t snjeřenju njeprawdy a sčeho! W człowjeku samym wsčaf to njelezi, ale jemu bo lōžo czini po tym słowje: woto sa woto, sub sa sub. Alle to njeje kschesczianazny, sčobnje teź niz. Čzi přeni kschesczianjo, kotřiz mējachu najhōrsche wobřozowanja a pschibłodzenja czērpicż. wjedzachu, sčto bēsche sčobnje a ty jim samo czescz njepscheczelow doby. Wsčitzy jich pschesczēhachu, a woni lubowachu wsčitkich; woni buchu řabudżeni, — a wodachu; jich řwarjachu, woni pak kōzdemu czescz wopokasachu; woni dobrotu czinjachu a buchu jako kōstnizny khostani a hdyž buchu dobreho dla khostani, bo hičezze wjeřelichu, so bo jim sčladnoscz poskiczi, temu řnjesiej czescz dawacz a bo jako jeho wuczomnizny wopokasacz. Wēra mrējazeho Sčezēřana wutrobny pschewinje a samo řwēdomaje Saulowe wubudzi. Njebyčmny teź my widżecz mōhli, so nekotry Saul řawoł bywa, hdy by wjazny kschesczianow i czichej myřlu teho martrarja bylo.

3. Sčwēt je wjecżimny; kschesczianjo mējczē teź wutrobu sa njepscheczela! Kschesczian bo sam nje-wjeczi, ale Bohu wjeczenje a řudzenje pschewostaji. Kschesczianste wjeczenje w tym wobřetji, so wōn ste i dobrym pschewinje. To řēka žehliwe wuhlo na hłowu njepscheczela nahromadzicz, so bo tōn pak sam swojeho njerrawa hańbuje, pak bo samo i njepscheczela do pscheczela pschewobroczi. řhryřtuř lubowasche swojich njepscheczelow; wōn řohnowasche tych, kiž jeho potlachu; wōn czinjēsche dobrotu tym, kiž jeho hidzachu; wōn prošēsche sa tych, kiž jeho pschesczēhachu. Kschesczianjo chzedza jeho wuczomnizny bycz. Duž dżicze a czincze teho runja. Potom ničto dwēlowacz njebudze, so nascha wēra řwēt pschewinje.

Psched řmjerczu.

(Bo ř.)

1. řaf je wsčelate czēmne.

Psched řmjerczu bywa wēřjazny dwēlowazy a dwēlowazy wēřjazny. To dżimne řlowo je duchapōlny a teź pobožnje smyřlenny muž wuprajil. Wōn i tym prajicz njecha, so kōždy dwēlowazy psched řmjerczu stejo bo do wēřjazeho pschewobroczi a so kōždy wēřjazny do dwēlowanja pschibōdze. Hdy by to jeho myřl byla, by wōn i tym tu njerosomnu radu dal, hacž t řmjerczi po mōžnoscz i w dwēlowanju řawostacz. Wōn pak myřli, so to, sčtož wōn wuprajil, bo druhdy řtawa.

A kōždy, kiž człowjekow řnaje, wējczē kōždy, kiž je huřto pschi řmjertnych ložach ředżal, řyřbi tutemu mužej prawo dacž. Wōn je huřto widżal, so człowjekowo, kotřiz řu czař swojeho řiwjenja to prařchenje wēcznosczē i tym řlowom „hłuposcz! hłuposcz!“ wotpokasali, — so tajzy człowjekowo psched řwojej řmjerczu na swojim dwēlowanju dwēluja a řtyřniwje i potom na cžole řdyhuja: „D, hdyž je řkōncżnje tola wēcznoscz a

řudzenje!“ řaj, řamo je řo řtalo, so řu tajzy ludžo napřcheczimo řwojim dotalnym nahladam w řiwjenju řyle wējczē wuprajil: „My řmy nētko kručze pschewēdczeni, so je wēcznoscz a řudzenje.“ Alle najřuscżischo woni nasřozeni pschistaja: „Nasch czař je nimo! řa nař je posřze. — To wsčaf řo njepřeje, so řo hičezze ludžo na řmjertnym ložu wobrocza. Alle to řo řara porēdfo řtanje. Alle sčtōž by řo na to řpřcheczēcz chżył, by njerosomniřchi byl, dnyřli tamny řapitan, kotryž chżyřche řřjedž we wujazy wchorje na řchumjazym morju řwoju dodżerżanu kōdž wuporjedżicz. — řaj, to my wsčitzy řosumimy, řaf pola njewēřjaznych psched řmjerczu wēcznoscz, kotraž je nam wsčitkim do wutrobny data, řo řwojeho prawa mořuje a i řylej mořu řbēha.

řa derje wēm, so lubi czitarjo tutnych řynczřkow do tych njewēřjaznych njēřlūscheja, wo kotrych řo runje řyczēsche. Woni wējczē do tych řlūscheja, kotrych je hičezze wjele w naschim ludu a kotřiz praja: „Nē, wēru do wēcznosczē řebi my wsčaf njedamy. řdyž człowjek do tamneho řiwjenja wjazny njewēri, wsčōn trořcht pschēřtanje! Potom njeje jenož wumřecze, ale teź řiwjenje na tym řwēczē řrudnuřka wēz. A řaf mōžesch řo trořchtowacz pschi dżelenju wot twojich lubnych, hdy by řo řařowohladanja nadżecz njemohł?“

To wsčaf je řyle pobožnje a řjenje prajene a pscheczimo temu řo niczo prajicz njeda. Alle hacž řu teź wsčitzy, kiž řaf řēczā, wēřjazny? řch, bjes nimi řu njeliczeni, kotřiz řu řwoju „wēru“ jenož řaf pschiwřali řaž řwōjbne herbřtowo. řo řo jim lubi, to wēricż. řdyž řo tamnych „wēřjaznych“ woprařēsch, cžeho dla t řwojej wēřje dżerża, mōža woni jenož prajicz, so řo jim to řpodoba. řadny dżiw, so řo řajřa přōřdna wēra, kotraž řalōžka nima, psched řalōřnej wēřtosczu řmjercze do dwēlowanja pschewobroczi. řo řo to teź pola tych řtawā, kiž drje řo řhryřtuřa řhwala jako řwojeho wumōžniřa, kotřiz pak jeho duče řuma njewōřtaja, kotřiz tōn abo tamny džel cželneho człowjeka řebi řařowaja, řwojich hrēřnych pschihlūsčow dla řo khostacz dacž nochzedza; — so woni, hdyž t wumřeczu dze, jeho bliřtoscz njenāřhōnja, jeho řlubjenjow řo trořchtowacz njemōža, — to řo teź lohko řrořny. řch, ličřba tajkich kschesczianow je teź wulka. ř hladařmy řo, so do nich njēřlūsčamy!

Pschidacz pak řo řyřbi, so řu řamo řprawni a řwēřni kschesczianjo, hdyž woprowdze t wumřeczu dze, huřto je řolmami njewēry wojowacz mēli. řajki řprawnny wuczōbnik bēsche wēřty řart w řalwje. řola, jako w mēczu ležēsche a řo jeho řa jeho wēru prařchachu, wotmolwi: „řaf nēřaf dořahnje.“ řō, jeno řo dořahnje, je derje. Alle huřto teź wēra we wumřeczu dořahacz njecha.

D, w řmjerczi, řaf bywa to człowjek, řamo najmōžniřchi, řamo najmudřiřchi, wsčōn řhudy, wsčōn mały! ře, řaž by řo wolij řiwjenisčej řwēzy řapřa po řapřy wuřwēczil — a bōřny, bōřny budze řwēza wuhāřnjena. řsčitřko, sčtož człowjek nētko nāřhōni, woptawa, widži, cżyje, jemu po řdaczu přēduje, so wsčitřko wobřetjaje t kōnczej dze. Alle pscheczimo tutej řalōřnej wēřtoscz i dnyřjal człowjek nētko wēricż, so řo řafle potom prawe řiwjenje řapocżnje. řschi wsčēm hrēřchu, kotryž řo runje w naschim czařu wyřkōwo řbēha, řyřbiřch wēricż do řameho wodaczā a řwjatosczē, do cžistosczē a njewiny.

řadny dżiw, so runje czi, kotřiz řu řebi tele wēzy dořladnje řospominali a kotřiz řami řwoju duřchu řnaja, — řadny dżiw, so řo woni psched řmjerczu nasřozā. Alle woprowdze, ničto njerosomniřche njeby bylo, hacž wēra do wēczneho řiwjenja, hdyž njebyčmny řanicżāzej woprowdżitoscz i řmjerczi řyřniřcheho napřcheczimo řtājicz mōhli, — mjenujzy řschizōwanego a řorjeřtanjenego řhryřtuřa. řenož, sčtōž je se řwojim najřnutřkownischim řiwjenjom a byczōm do njeho řalōženy, wē, cžeho dla do wēczneho řiwjenja wēri. Alle wōn teź wē: řnutřkowne řhablanje mōže jenož nāřhwilne bycz.

To wsčaf najbōle wo nāřchēj nadżiji na wēcznoscz přacz i, so je nāřche wjedzenje po kruču, řaž řapōřčtoł wuprajil. řo we wsčēm duchownym wjedzenju přacz i. řořkōba nāřchego řbōžniřka je a wōřtanje potajņřtowo, runje řu řo wo řjednocženju bōjřtwa a człowjeřtwa w jeho řwjatym řtalczē woprowdze řyle řnihownje řnihow napřřale. Alle wo ničto mjenje je řtutř wumōženja a wujednanja wot potajņřtowo wōdaty — wot potajņřtowo, kotřēz człowisři řosom na tym řwēczē njewujāřni. Alle tute potajņřtwa řaf řara pschibjēřaja, hdyž řo wo wēczne řiwjenje řmjertneho a hrēřčneho człowisřeho dżēřczā jedna.

Haj wšchaf, bjes kšesćizijanami wšchaf je ludži došč, kotřiž te čezkoty njesnaja. Woni praja: Hdyž my na tym kšwěče wuřnjemy, na druhim kšwěče jako wotuczimy. Tam je wšchitko wjele lěpšche, rjeńšche a pobožnišche; a najwažnišche je: ženje kónz njepšchindže; atd." My móhli tym tak jednorje myřlazym ludžom, hdyž šu woprawdže do Křystuša saforjeni, sawidžecž, šo maja tak lohfo. Ale hdyž prawdu prajimy, dyrbymy tola wuřnacž, šo tuczi našche seńške wobstejnošče na tamny kšwět pschenješeja a šebi myřla, šo budže wšchitko jenož kuf rjeńšche, pobožnišche a wutrajnišche. Kuf hinaf dyrbymy tola wězy wobhladacž. Wo tym pschichodnje. (Wofracžowanje.

Ach poruč Bohu šwěru twój pucž a šrudobu!

W čařu šydomlětneje wójny běšche, jako jemu šobotu, hdyž běšche šo šwjaty wječor wotšlonil, žyly regiment prufkich wojakow do šafsteje wšy pschicžeže, šo bychu tam a w šuřodnej wšy psches nóz wostali. To běšche nastróženje ša šhudnych wobndlerjow, kotřiž pod wójniškej čezkoty hižo čezko došč šdychowachu. Ale šchto to pomhašche? Woni dyrbjachu šebi lubicž dacž a njewitaných hošči pschicžacž, kaž jim to jich šhudoba dobusčez. Duž mějachu we wšchěch domach nuřnje š warjenjom a pjeczenjom, jako bychu na kwař abo kšchězina pschihotowali jeno šo jim tak wokoło wutrobny njeběšche. Šsamo na šarje, hdyž hewať w tym čařu šabatny měř knježesche, běšche tež tajki njeměr. Tam běšche šo prufki polkownik š dwěmaj wyschłomaj na hořpodu podal a knjeni šarafka štejesche pschi šhachlach a ša knjesow wječer pschihotowašche, bjes tym šo jej pschezo šažo horze šyly do wócžow štupachu. Šeje džowka Šerta, šydomnacželětna lubošna holecžka, běšche šwojej macžeri pschi wšchitkim džěle šwěru š rukomaj.

Knjes šaraf šedžešche w šwojej šchtudowanškej štwi, w jeničkim rumje na šarje, kotřiž njeběšche wot zuřych hošči wobšadženy. Wón mějesche bibliju psched šobu a pytašche druhi tekst, pschetož to předowanje kotrež běšche w tydženju š wulkej štarobliwoscžu wu- džělať, šo pod tymi wobstejnoščemi mało pschihodžešche. Wón pytašche tam a jow a hłowa a wutroba buschtej jemu pschezo čezšchej, kaž dyrbi druhich troščtowacž, hdyž běšche šam w wulkej štaroscži, šchto pschichod pschinješe. Wón ruku pod hłowu podpre a šedžešche w hlubokich myřlach. Mjes tym jeho žona šastupi; wona běšche tym knjesam jich wječer póbšala a nětk čujesche po- trjebnosč, šwoju šrudobu a bološč šwojemu mandželštemu wu- škoržicž. Wona běšche wšchitko, šchtož běšche š wulkej štarobliwoscžu nahromadžila, dacž dyrbjala, haj, šchtož jej najbliže džěšche, tón rjany honacž, kiž běšche pšcha dwora byl, běšche njepšchecželštemu wopytej ša wopor padnył. Šchto dyrbjesche byč, hdyž wojazy huščizšcho we wójnje pschihadžachu? Šako pak wona šwojeho mandželšcho tak wurudženeho psched bibliju šedžo wuhlada, wona to pschenješč njemóžešche, šo by jemu psches šwoje škorženje wutrobu hiščezje bóle wobčežila, ale šo čišche jemu š napschecža pořhny a šyly, kotrež běšche š mozu wrócžo džeržala, šo bohacze š woczow ronjachu. — Duž šo čišche durje wotewriču a Šerta dó štwy šastupi. Wotomiť wona šastrožena štejesche, jako šwojeju šaršheju w tajkej šrudobje wuhlada. Potom wša čišche šwoju harfu, kotraž w kucze štejesche a po tym šo běšche něotre akordy popšchimala, šapocža najprjedy šlabšcho, potom pak š jařnym polnym hložom š pschewodom harfu šnaty šherluř spěwacž:

„Ach poruč Bohu šwěru
Twój pucž a šrudobu
A wopomů š prawej wěru:
Bóh knježi na njeju,
Wón loť a wětry wodži,
Tež wšchitke mrócžele,
Pucž, po kotřimž šo šhodži,
Tym šwojim šjewicž chze“.

Pschi přěnich šynfach běšche nan hłowu hižo pošběhnył. Šako Šerta druhu šchtucžku šapěwa, nan šylyne šobu špěwašche. Tež macž šwoje šyly šetře a šobu špěwašche. Tón šherluř běšche tajke prawe wofšewjenje ša jich šrudne wutrobny a tak špěwachu woni hacž do kónza. Žadny š nich pytnył njeběšche, šo šo durje čišche woczniču a prufki polkownik šo w nich potaša. Wón nutrinje pschipořluchacše a jena šyly po drugej šo jemu š woczow kulesche a na jeho šchěru brodu šapacše. Šako běchu dospěwali, wón š šastroženej holecžy štupi, ju ša ruzy pschimny a praji: „D měj džaf, lube džěčžo ša tón troščt, kotřiž šy bjes teho, šo šy to wjedžala, šhudej, hluboko šrudženej nanowškej wutrobje po-

šicžila.“ Potom šo š knjesej šararje a jeho mandželškej wobro- čiwšchi powjedacše, kaž je lubošnu holecžku w Šercžinej štarobje, šwoju jeničku džowku, domach w čezkej šhoroscži wopušchecžicž dyrbjal a nětko nicžo wjazy wo nej šhonil njeje. Duž šu jeho šynki teho šherluřa šjedža w jeho štaroscžiwých myřlach wu- budžile a džiwne troščtowale. Šene šlowo po druhim šo rěčesche a jako šo škóncžnje polkownik džělesche, jemu wšchitzy jako dobremu pschecželej ruku tšchacžechu. Knjes šaraf běšche šwój tekst a knjeni šarafka wutrobitošč šažo namařala a wšchitzy džěchu šměrom š wot- počinškej.

Ša něotre njedžele dořachu list wot teho polkownika, kiž jim wotšhorjenje šwojeje džowki šdžěli a šo hiščezje šukřocž ša bohate wofšewjenje podžakowa, kotrež běšche jemu wuřpěwanje teho šherluřa tamny wječor wšchihotowalo. E. Š.

Wěrcže!

Šebr. 11, 6.

Wěrcže dha, wy čłowške džěči,
Temu, kiž wař štworil je!
Wěrcže tom', kiž je na kšwěcži-
Ša naš čerpił, wumřel je!
Wěrcže, kiž wař š šebi nuřci,
Šrawy pucž wař š njeju wucži.

Wěricž dyrbicze wy wšchitzy
A we wěre twjerdže štacž,
Šeli chzeže na prawizy
Šunu šbózne město bracž;
Bóh šej našču duřchu žada,
To je jeho šbóžna rada.

Šubowanje aniz ščěpnošč,
Ani čžicha myřl to nej',
Šchtož je nuřne ša tu wěčnosč:
To we prawej wěre štej';
Kóždy š šbóžnom' měrej dóndže,
Kiž we prawej wěre wuindže.

Chzeče wy tež š pobožnymi
Šunu wobštacž psched Bohom,
Dha šo njehařbuječe š nimi
Modlicž šo we wěre š njom':
Bóh šam myto dawwa wšchudže,
Kiž joh' w wěre pytacž budže.

Wostańče we čištej wucžbi,
Ššyščezje Bóže šlowo rad!
Dajče Bohu čzešč, wy lubi!
Ššlužče Bohu kóždy pad,
Tola pak niž š hejšleřtwami,
Šewať šjebacze šo šami.

Wy wšchaf pytacze tu radošč,
Kotraž kónza njewořmje;
Ša nej macze tudy žadošč:
Šobožny ju dořanje;
Dha wšchaf macze požadanje,
Njech šo w twjerdej wěre štanje! E. Š.

Šandžel měra.

Šodowny měřaz, šymny čženny džember běšche pschichol a w městach a na wřach šo pschihotowachu na hodiwny šwjedžen. W malej hěče, š boka drohi, kotraž psches mału wjeř wjedžešche, šedžešche šary muž šamlutki na ławzy pola šhachłow. Wón na to špominacše, kaž běšche w minjenym lěče hiščezje jeho luba mandželšta ša njeho šo šarala, kotraž nětko po prózy a džěle žiwjenja na pohřebnišchězu pod bělej šněhowej plachtu špasche Wón špominacše na šwoje džěči w zuřbje. Džowka běšche hižo psched wjele lětami še šwojim mandželškim, kiž běšche tššer, do města čžahnyla. Čžrjoda džěči běšche wjele prózy a štaroscže pschinjeřla a tak ta žona žaneje šhwile njenamařa, šo ša štareju šaršheju šaracž. Najštaršchi šyni běšche jako šchewz psches šwět

puczował, doniż pola jeneho mištra w jenej wšy, kotraž wot teje wšy, w kotrejž stary nan bydlesche, psches měru šdalena njebe, džěło njenamaka, pschi kotrymž šibi šwój khlěb derje šašluzi. Tež tón skoro ženje na šchědžiweho nana nješpominasche, kiž běšche po šmjerczi mandželškeje jenož jara hubjenje žiwu, dotelž šo noha a rufa wjazny prawje hibacž nječaschej.

Najmlědschi šyn běšche jako kowař pola nashonjenych mištruw wjele nawuknył; potom pať běšche do hubjeneho towařstwa pschischoł, běšche šwoje město šhubiwšchi šo wopil a w wopilštwje se šwojim nožom jeneho se šwojich pjannych towařšow czežko franil. Na tuteho šyna špominasche nan š wošebitej šrudobu a bolosčzu, běšche wón tola hanibu na šwoje šprawne mjeno pschinješl. Nan wjedžesche, šo běšche tutón šyn š dołhemu jaštwu šašbudženy a tuta šrudoba běšche maczeri wutrobu šlamala. Šo tutym šhubjenym šynu mějesche nan najhorzišchu šrudobu a modlitwa pschińdže jemu na jeho hubje: „O šnježe, šcel tola jeneho š twojich jandželow š mojim džěčžom, šo bych tola na hodownym dnju tež na šwojeho stareho nana špominale.“ Šrudny škhił stary šchědžiwž šwoju hłowu a šlódke španje na njeho pschińdže.

Šduž šwjata Boža nóz, w kotrejž Boži Šsyn na našchu šhudu šemju pschińdže, šo wróczi, dha šcele Bóh jandžela měra, kiž wo wšhitke durje klapa a prošy, šo bych šo wotewrite temu, kiž wšchu roškoru a šwadu tudy šacžeri. Tutón jandžel měra běšche njewidžomny na prošy hěty stareho šchědžiwža štal a jeho modlitwu škhišchal. Šeho powołanje běšche, pobožnu modlitwu dale nješčž. Wón pschija teho dla šchtalt pucžowarja a klapasche wo durje teho doma, w kotrymž ta džowka bydlesche. Ššchecželnivy pachol, kiž šwojemu nanej pschi džěle w džělaćni pomhašche, durje wotewri a šo pucžowarja woprašcha, šchto by jeho požadanje bylo. „Ša pschińdu wot twojeho džěda, lube džěčžo“, wotmolwi jandžel měra, „wón je tať šamlutki a stary a šo žedži po šwojimi džěčžimi a wnucžkami. Šraj twojej maczeri wjele dobreho wot nana a prošy ju, šo njeby na hodownym dnju na šwojeho nana šabyła.“ „Ach, lube maczi“, džesche hólčez, „dowol mi, šo bych hody š mojemu lubemu džědej cžahnył. Ša šym wulki a šylny kaž muž a kufš tykanza tyknješch mi do mojeho wacžoka a ja jón džědej šobu pschinješku.“

A twjerda wutroba maczerje bč mjehka a jako běšche patoržiza bliško, dha dašche šwojemu šynej cžahnyčž, šo by šhudemu staremu nanej hodowne wješele cžinił.

Jandžel měra jako pucžowar šwoju drohu dale cžehnješche. Ššched džělaćnju, w kotrejž štaršchi šyn džělašche, wošta štejo. Běšche hižo cžma a džělaćerjo šo š šwjatowej hotowachu, dha šo na drošy rjany šhěrlušch špěwasche:

„Ša š njebeš dele pschińdu š wam;
Tež dobre nowiny ja mam;
Wšcho dobre čžu wam powjedacž
A wot teho tať šapšewacž.“

Kowařski pošluchasche. Šaj, to běšche tón šhěrlušch, kotryž běšche domach w šchuli nawuknył a patoržizu wječžor se štaršchimaj a š bratrom a se šotru špěwał. Wón špominasche na tón mały Božodžěščowy šchtom š tymi cžerwjenyymi jablukami a pošluczanyymi worječhami, kotrež běšchtaj štaršchey jim šašwěčžikoj; a wutroba bu jemu mjehka a wón wobšamkny, š šwjatym dnjam domoj pucžowacž a hladacž, hacž by stary nan jeho pomozny trjebał a row maczerje wopytacž. —

Pucžowar cžehnješche šwoju drohu dale. — Ššched wrotami cžěnneho, twjerdže šamknjeneho twarjenja w wulkim měšče wošta štejo a cžakasche. Šernicžka hiščeže na njeby štejesche, ale rańšche šerja hižo pschpowjedachu, šo Bože šlónčžko šhadža. Wrota šo wocžinjachu a blědy muž wuštupi. Ššewjedžo, hđže by šo wobrocžil, wošta štejo. Šo běšche mlědschi šyn stareho muža. Šeho šhoštanje běšche nimo a nětko štejesche wopušchčženy a žareje rady šebi njewjedžo w wulkim měšče. Dha pschisťupi pucžowar š njemu: „Boha ša poštroiw, towařšcho, hđže cžješch?“ „Ša njewěm“, wotmolwi tón blědy muž, „najradšcho do wody, hđžež je najhlubšcha.“ „A twój nan?“ šo pucžowar prašchesche. „Ša šym jeho šprawne mjeno womašal a wón budže mje wuštorcžičž.“

„Ow ně“, džesche jandžel měra, „ja tebi powješčž wot njeho pschinješku. Šduž šo šwojeho hřěcha fajesch, dha poš a cžehi do twojeho nanoweho doma.“

Běšche patoržizu wječžor. W wšy, hđžež tón stary šchědžiwž bydlesche, šwěčžachu šo šwěžy š roššmětleneho Božeho doma daloko psches te se šněhom pschitryte šahony. Šchědžiwž šedžesche šamlutki w šwojej jštwje. Dha šo wo durje klapasche a nuts šstupichu jeho šynaj a jeho wnuł, tón šhrobly cžějazy hólčez. „Džědo“, džesche wón, „ja pschinješku tebi wutrobny poštroiw wot nana a maczerje a rjany kufš tykanza.“

Tať pucžuje jandžel měra město wot měšta, wješ wote wšy a klapa wo wšhitke durje. Ow, šo bychmy tež my rady na jeho wobšbožazu powješčž pošluchali!

Jan Hendrich Bestalozzi.

12. wulkeho rózka je šo 150 lět minyło wot naroda šlawneho šchwajcarškeho wocžehnjerja a wučerja Jana Hendricha Bestalozzija. Wly rad do jeho žiwjenja wrócžo hladamy, hdyž tež dyrbinny wobžarowacž, šo wón šwjajšany w roššhudach a nahladach šwojeho cžaza njerušmješche na tym jeny šaložku twaricž, wo kotrymž pišane šteji: drubi šaložk ničto šaložicž njemóže, šhiba tón, kotryž je šaloženy, kotryž je Šesuš Šhryštuš. W šwjatnižy wěry Bestalozzi nještesesche, ale wón štejesche w pschitwarfu. Wón cžyšche š předarjom byčž, bu pať, jako šo jemu pošpyt š předowanjom poradžil njeběšche, ratať a kufi w lěče 1768 kublo, kotrež wón „nowe kublo“ mjenowasche. Nětk wón hubjenštwu ludži šejna, šo š wutrobu pošnej šmužitosčzu a šmilnosčzu na tym hubjenštwom šmili, 50 prošerskich džěčži do šwojeho doma dowjedže a bu jim šastarať, wučer a nan. Šeho pošpyt tych šhudnych š hubjenštwu wuwješčž pať šo njeporadži. Šjenješy pobrachowachu. Duž wón to šlawne ludowe powjedaničžko „Lionhardt a Gertrud“ napiša, w kotrymž wón šwoje nashonjenja wo žórlach hubjenštwu w nižšchich štantach a myšle š pošpichenju se šahorjenej wutrobu roškladowasche. Še knihi wšchelake napominanja podawaja, kotrež šu dženzša hiščeže wopomnjecža hódne. Wšchelake drube knihi wón hiščeže wuda — a wón wšchelake drube pošpyty cžinjeschche ludej pomhačž, ale hušto podarmo. Šašada a šaložk jeho wušchnja wocžehnjenja běšche luboščž; ale móž teje lubošče, kotraž je šo ša naš cžělo ščiniła, ša naš cžerpiła a ša naš wumrjela, wón nješnajeschche. Wjele šrudnych nashonjenjom je tón šwěrnny, šdobnje šmyšlemny muž cžinił. Šola šwojeho wnuka, kotryž kublo „nowy dwór“ dosta, wón 17. maleho rózka 1827 wumrje.

Něšto š rošpominanju.

Štote prawidlo do mandželštwu.

Pobožny muž Boha teho šnjeja hušto prošchesche, šo by jemu šjewil, tať móže cžłowjek w mandželštwje šbožowny byčž a šwoje hošpodarštwu derje wobštaracž. Duž šo jemu jedyn džěń widjenje š šjomi jandželemi pošaja. Šřenjeho widžeschche klecžecž a šo modlicž: „Ša pošbėham šwojej wocži š horam, wot kotrychž mi pomoz pschińdže.“ Drubi jandžel mějesche motyku, š kotrejž korjenje je šemje kopasche, šo jemu poš psches woblicžo bėžeschche, a praji: „W počze šwojeho woblicža dyrbišch šwój khlěb jěščž.“ Ššeczi jandžel wukopane korjenje hromadžeschche a praji: „Šberaj že te šbytkne kruški, šo šo ničzo nještaj!“ a donješje je do šhěžki, hđžež cži šjio jandželjo hromadže bydlachu. Šo je dobre a cžže šjewicž: Šeli šo dyrbi w domje derje hičž, dyrbicže 1. šo modlicž, 2. džělać, 3. lutowacž a 4. w jandželškej luboščži a jednocže hromadže bydlicž. — Najlěpsche mandželštwu, praji 3., šu tam, hđžež je muž hłowa a žona wutroba.

Šdobne šłowo.

Šhěžor Šadrian krotko po šwojim wušwolenju ša šhěžora cžłowjeka šetka, kotryž bėšche jeho, jako běšche hiščeže jednory rječer Šadrianuš byl, czežko franil a nětko bošajny š boka džěčche. „Pój bliže!“ Šadrian šmješlotajo praji. „Ty šo mje wjazny bojecž njetrjebasch. Ša šym nětko šhěžor!“

Bóh tebi wšchudžom napichečžiwu pschińdže, jeno, šo ty jeho štrowišch.

Měj lošku wutrobu, niž pať lošku myšl.